

Naturfaglige undersøkelser ved Nordre Labo i Vestby kommune

Ole J. Lønnve

BioFokus-notat 2016-20

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus ved Ole J. Lønnve har på oppdrag for Ann-Cathrin Torp foretatt en naturfaglig undersøkelse ved Nordre Labo i Vestby kommune. Oppdraget gikk ut på å kartlegge et skogsområde øst for Nordre Labo gård. I det aktuelle området er det planlagt utbygging av boliger. Det ble konstatert at det innenfor planområdet forekommer et parti med or-askeskog. Dette partiet ble avgrenset som naturtype med verdi som lokalt viktig (C). I tillegg til noen kvaliteter knyttet til rikere skog med noe dødved i nedre del av lia, men som ikke kvalifiserer til naturtypelokalitet.

Nøkkelord

Vestby kommune
Nordre Labo
Naturverdier
Naturtyper
Rødlistearter

Omslag

Parti fra skogsområdet øst for Nordre Labo i Son.
Foto: Ole J. Lønnve

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-505-1

BioFokus-notat 2016-20

Tittel

Naturfaglige undersøkelser ved Nordre Labo i Vestby kommune

Forfattere

Ole J. Lønnve

Dato

02. mai 2014

Antall sider

10 sider + vedlegg

Refereres som

Lønnve, O. J. 2016. Naturfaglige undersøkelser ved Nordre Labo i Vestby kommune. BioFokus-notat 2016-20. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Ann-Cathrin Torp

Tilgjengelighet

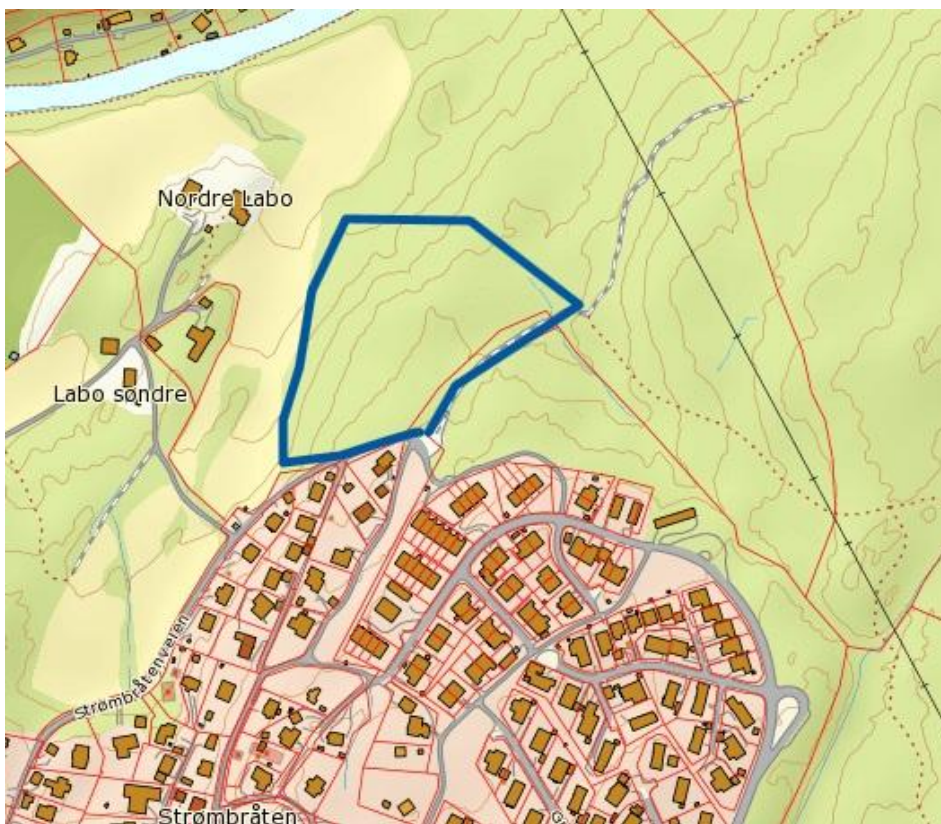
Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

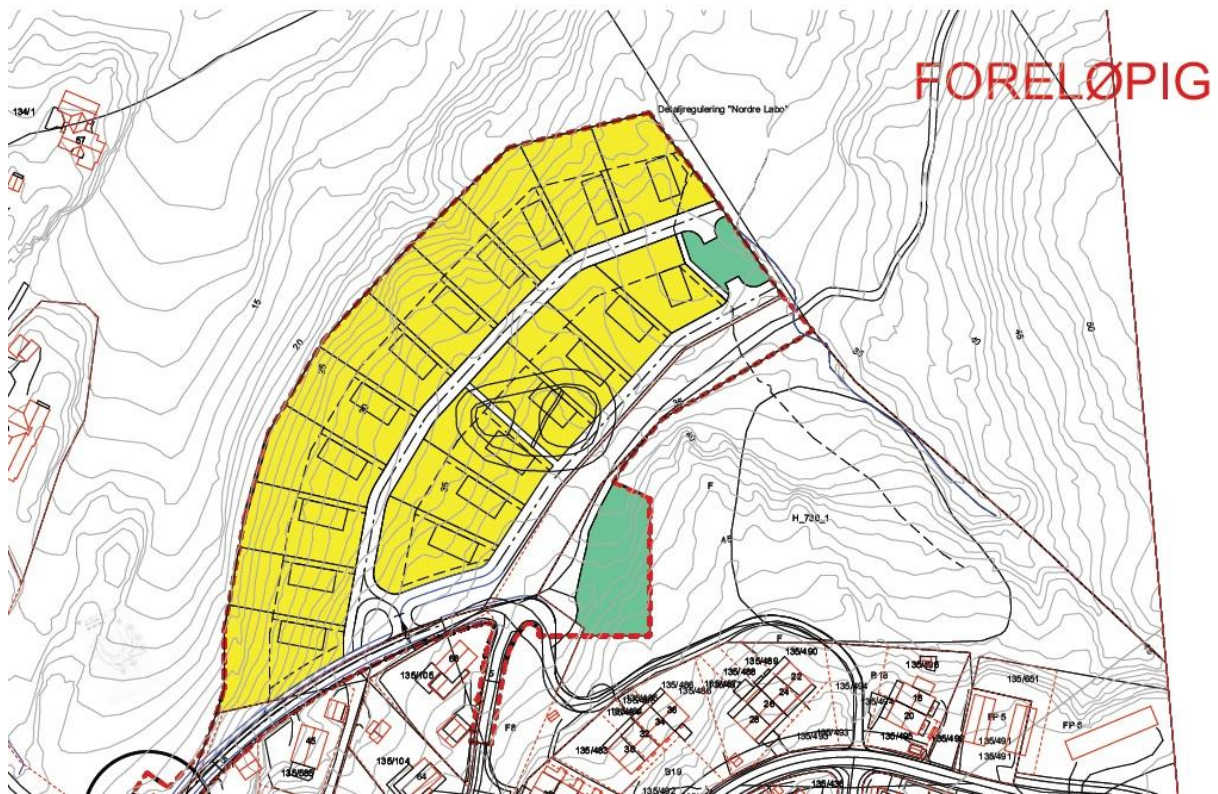
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus ved Ole J. Lønnve har på oppdrag for Ann-Cathrin Torp foretatt en naturfaglig undersøkelse ved Nordre Labo i Vestby kommune. Oppdraget gikk ut på å kartlegge et skogsområde øst for Nordre Labo gård (figur 1). I det aktuelle området er det planlagt utbygging av boliger (figur 2). Den 8. september 2015 foretok Vestby kommune v/Stein Andersen en befarings for å undersøke om den utvalgte naturtypen «hul eik» forekom innenfor planområdet. Eiketrær som tilfredstilte kravet til hul eik ble ikke funnet, men det ble derimot registrert et parti med mye or. Grunnet manglende kompetanse, var det ikke mulig å vurdere dette partiet på en god måte. Det ble derfor besluttet at dette området måtte undersøkes næyere med hensyn på biologisk mangfold. Derav denne undersøkelsen.

Figur 1. Figur (blå polygon) som viser området øst for Nordre Labo i Vestby kommune som ble undersøkt i dette prosjektet. *Hentet fra Norgeskart.*

Figur 2. Plankart som viser hvordan området foreløpig er tenkt utbygd.

Metode

Ved kartlegging av området følges metodikken gitt i DN-håndbok 13, 2. utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007), og retningslinjer gitt i utkast til nye faktaark for naturtyper, 2014. Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2016) ble sjekket for eventuelle tidligere funn av arter innenfor det undersøkte området. Eventuelle artsfunn fra undersøkelsen er tilgjengeliggjort for Artskart gjennom BioFokus ArtsfunnBase (BAB).

Verdisetting av naturtyper etter DN-13 metodikk er som følgende:

Svært viktig, A: Dette er lokaliteter som vurderes til å ha nasjonal verdi for biologisk mangfold.

Viktig, B: Dette er lokaliteter som har stor lokal og regional verdi for biologisk mangfold.

Lokalt viktig, C: Dette er lokaliteter som har noe verdi for biologisk mangfold, men mer på et lokalt plan, for eksempel i en kommune.

Ikke verdi: Dette er områder som ikke har store nok kvaliteter til at de kan avgrenses som naturtypelokaliteter. Kvalitetene og verdiene er spredt og for dårlig utviklet.

Feltarbeid ble utført den 21. april 2016. Det er viktig å understreke at denne undersøkelsen ble gjort forholdsvis tidlig på året og at april måned frem til befaringsstidspunktet hadde vært relativt kald. Dette påvirker hva man finner av arter. En undersøkelse på et senere tidspunkt ville gitt flere artsfunn. Artsinventering har da heller ikke vært hovedprioriteten. Derimot skal undersøkelsen gi et godt innblikk i hvilke naturkvaliteter området innehar. Vurderingene som blir gjort er derfor, i tillegg til gjennomført feltarbeid, basert på kunnskap om arter og artsmangfold generelt og lokalt ut fra erfaringer og data som foreligger fra andre undersøkelser i regionen.

Resultater

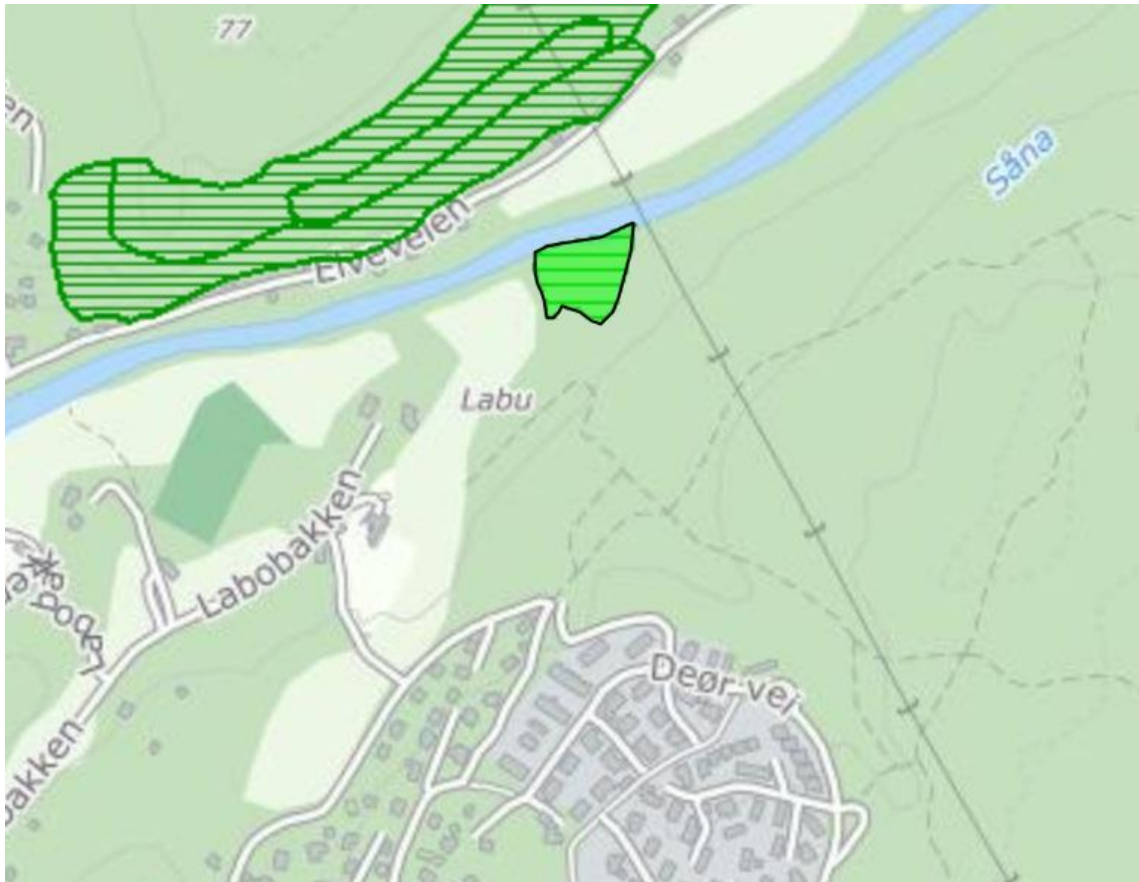
Generelt

Planområdet består av skogsmark. Store deler av området utgjøres av en lisode ned mot dyrket mark. Berggrunnen består av grunnfjell (for det meste granittisk gneis), og store partier er grunnlent med kun et tynt humuslag over. Derimot er det i de nedre vestlige delene mot dyrket mark partier med marine avsetninger. Marine avsetninger forekommer også i et større parti sentralt i området. Her drenerer i tillegg en mindre bekk. Området er noe preget av tidligere tiders bruk, bl.a. beitebruk. Hogst har vært utført, og et større parti i sør utgjøres av en relativt ny hogstflate. Partier med tett plantet granskog finnes dessuten langs den lille bekken i nord, men i hovedsak utenfor planområdet. Enkelte mindre stier og en turvei finnes i tilknytning til området.

Tidligere registreringer

Områdene rundt Son er forholdsvis godt kartlagt m.h.p. biologisk mangfold (Blindheim og Olsen 2004). I følge Naturbase er det ikke gjort naturtypeavgrensinger innenfor planområdet. Derimot finnes en liten naturtypeavgrensning litt nord for planområdet (Labu øst, BN00018347). Denne lokaliteten er avgrenset som gråor-heggskog med verdi som en lokalt viktig (C) naturtype (figur 3). Avgrensningen vil ikke komme i konflikt med planområdet.

I følge Artskart ble det i 2008 gjort enkelte registreringer av karplanter og sopp av privatpersoner innenfor planområdet. De mest interessante funnene er ask og kantkonvall. Enkelte vokssopper er også registrert. Ask står oppført på rødlista som sårbar (VU), mens kantkonvall er en forholdsvis krevende karplante.

Figur 3. Naturtypelokalitet Labu øst (BN00018347). Liten lysegrønn figur langs elva. Hentet fra Naturbase.

Undersøkelsen den 21. april 2016

De vestlige delene av planområdet kan karakteriseres som blandingskog. Dette området ligger forholdsvis nordvest-vendt til, og utgjøres av en lisode ned mot dyrket mark. Soleksponeringsgraden vurderes som forholdsvis god. Gran, furu, osp, eik, selje, rogn, bjørk og einer forekommer i disse partiene. Skogen må karakteriseres som fattig med lyng og smyle som dominerende i feltsjiktet. Enkelte grove gran og osp forekommer, men majoriteten av trærne er av mindre dimensjoner. Eika er småvokst. Langs kantene mot dyrket mark opptrer en rikere skogtype. Her kommer hassel inn, og vegetasjonen har lågurtpreg. Hvitveis og liljekonvall ble registrert i disse partiene. Dødvved forekommer spredt gjennom hele området, og enkelte forholdsvis grove læger av gran ble registrert. Noe stående dødvved, bl.a. av osp forekommer stedvis. Signalarten hasselkjuke (figur 4) ble registrert på flere eldre hasselkjerr sørvest i planområdet langs kanten mot dyrket mark. Ut over dette ble spettehull registrert i flere gadd (figur 4) og spetter, trolig flaggspett, ble hørt. Totalt sett vurderes denne delen av planområdet ikke til å ha tilstrekkelige kvaliteter til at det kvalifiserer til en naturtypeavgrensning. Riktignok forekommer enkelte elementer, og et smalt parti i kantene mot dyrket mark kunne i prinsippet vært avgrenset som rik blandingskog i lavlandet, men kvaliteten, og ikke minst størrelsen til dette partiet, vurderes som for små til at dette ble gjort.

Figur 4. Til venstre: Signalarten hasselkjuke på død hassel. Til høyre: Spettehull i død osp.
Foto: Ole J. Lønnve.

I de sentrale og østlige delene av planområdet forekommer et parti som kan karakteriseres som or-askeskog (figur 5). Kvalitetene til dette området er forholdsvis begrenset. Skogen er for det meste ung og påvirket av grøfting. Svartor, gråor, ask, selje og hegg er dominerende treslag. I tillegg forekommer en del ung gran. I marksjiktet var det på befaringstidspunktet store mengder hvitveis. Den svake signalarten orekjuke ble registrert på gråorgadd. Også rødrandkjuke og putekjuke ble registrert. Selv om dette er vanlige arter, er spesielt rødrandkjuke viktig for annet biologisk mangfold, spesielt biller. Or-askeskog er dessuten en rødlistet vegetasjonstype (vurdert som noe truet, VU). På bakgrunn av dette ble derfor partiet avgrenset som naturtypelokalitet (Nordre Labo øst) med verdi som lokalt viktig (C) (figur 6). For beskrivelse, se vedlegg 1.

Figur 5. Parti fra lokaliteten Nordre Labo øst. Ung or-askeskog dominerer denne lokaliteten. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 6. Naturtypelokalitet Nordre Labo øst (gul figur).

Oppsummering/konklusjon

Selv om planområdet ikke innehar store naturverdier, finnes det et parti med or-askeskog. Denne skogen ble avgrenset som naturtype med verdi som lokalt viktig (C). Or-askeskog er vurdert som noe truet (VU), og truslene mot denne skogtypen er i følge Fremstad og Moen (2001) bl.a. utbygging, veibygging, treslagskifte og skogsdrift. Man bør derfor i det videre planarbeidet så langt det er mulig unngå at denne lokaliteten blir bygd ut eller på annen måte ødelagt. Kvalitetene til lokaliteten vil dessuten øke ettersom tiden går. Ask er et rikbarkstre, og eldre asketrær er viktige levesteder for en rekke krevende mose- og lavarter. Ask er dessuten vurdert som VU på Norsk rødliste for arter, 2015. Selv om ask er vanlig forekommende i regionen, må dette allikevel tas hensyn til. Enkelte av artene som er knyttet til ask, står også på rødlista. Slike arter er ikke påvist, men askebladveps (*Tomostethus nigritus*) (VU) og/eller bladvepsen *Macrophya punctumalbum* (NT) kan tenkes å forekomme i tilknytning til lokaliteten. Søk etter disse artene må derimot gjøres på et senere tidspunkt enn april.

Selv om andre deler av planområdet ikke vurderes til å ha store nok kvaliteter til å bli avgrenset som naturtyper, er det viktig å understreke at også disse delene har enkelte verdier for biologisk mangfold. Dette gjelder spesielt de nedre delene av lia mot dyrket mark, hvor det er mindre partier med rik blandingskog. Randsoner som dette er viktige for biologisk mangfold. Blandingskoger i lavlandet er generelt artsrike, og også viktige habitater for vilt, spesielt fugl. Hakkespetter forekommer i området, og det er sannsynlig at den forholdsvis krevende dvergspetten har tilhold her. I følge Artskart er dvergspett registrert flere steder i Son, også forholdsvis nær planområdet. Også andre mer krevende fuglearter kan hekke i dette området. Området som sådan ligger dessuten i en region, Indre Oslofjord-regionen, der artsmangfoldet er størst i hele Norge. Mange arter har sin utbredelse kun i denne regionen, samtidig som det her er et svært sterkt press på arealene. Hver gang arealer av denne typen omdisponeres til andre formål, forsvinner også gradvis levestedene for mange arter. Sett i regional sammenheng, har dessuten Vestby kommune et særlig ansvar for blandingskoger med eik langs kysten (Blindheim et al. 2014).

Referanser

Artsdatabanken og GBIF-Norge. 2016. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no>

Blindheim, T. og Olsen, K. M. 2004. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Vestby kommune. Siste Sjanse-rapport 2004-8.

Blindheim, T., Reiso, S. og Thylén, A. 2014. Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen, rapportnummer 5/2014

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. DN-håndbok 13 + nye faktaark-utkast.

Fremstad, E. & Moen, A. (red.). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU vitenskapsmuseet Rapport Botanisk Serie 2001–4, 1–231.

Miljødirektoratet. 2016. Naturbase. <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

Vedlegg 1.

Nordre Labo øst lok. id. 500

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus v/Ole J. Lønnve den 21. april 2016 i forbindelse med en reguleringssak ved Labo i Vestby kommune i Akershus.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i et skogsparti øst for gården Nordre Labo i Son. Lokaliteten grenser mot annen skog og en mindre bekk. En liten grøft Ann-Cathrin Torp /bekk drenerer også gjennom lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen rik edelløvskog med utforming or-askeskog. Avgrensningen omfatter et parti med for det meste ungskog dominert av ask, gråor, svartor og hegg. Selje, bjørk og gran inngår også. I kantene, hvor grunnforholdene er tørrere, kommer det også inn osp, gran, spisslønn, einer, furu og litt eik. Skogen er ung. Øvre diameter målt i brysthøyde (dbh) på svartor og ask er rundt 30-40 cm. Enkelte osp og gran i kantene er derimot av noe større dimensjoner (opp mot 45-50 cm dbh). Lågurtvegetasjon preger marksjiktet, og på befaringsstidspunktet stod hvitveisen i blomst. Mesteparten av lokaliteten er vanskelig å ta seg fram i grunnet mye tett krattskog i feltsjiktet, som vesentlig utgjøres av hegg og unge trær. Dødvved av nyere dato forekommer gjennom store deler av lokaliteten. I kanten, hvor skogen har en mer flersjiktet struktur, forekommer enkelte noe grovere læger og gadd. Noe vedboende sopp, bl.a. rørandkjuke og putekjuke forekommer på gadd og læger.

Artsmangfold: Den svake signalarten orekjuke ble registrert på død gråor-gadd. Ask er vurdert som truet (VU) på Norsk rødliste for arter (2015). Skogens unge alder og påvirkningsgrad begrenser derimot potensialet for interessante artsforekomster, men enkelte rødlistede plantespisende insekter er knyttet til ask, og lokaliteten vurderes til å ha potensial for disse. Lokaliteten vurderes også til å være viktig for vilt, spesielt fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har sannsynligvis vært benyttet til beite i tidligere tider. Rester etter et gammelt piggrådgerde ble registrert. Lokaliteten er også grøftet. Skogen er for det meste ung, og mesteparten av lokaliteten har vært hogd for ikke så mange år bak i tid.

Fremmede arter: Rødhyll forekommer i området, men den ble ikke sikkert registrert innenfor avgrensningen. Rødhyll forekommer derimot på en hogstflate like sør for lokaliteten.

Verdi

Lokaliteten er dels vurdert etter nytt faktaark for rik edelløvskog, november 2014. Lokaliteten skårer middel på parameteren størrelse, lavt på parameteren arts mangfold, høyt på parameteren sjeldne eller truede vegetasjonstyper (or-askeskog er en noe truet (VU) vegetasjonstype), lavt på parameteren påvirkning, lavt på parameteren habitatkvalitet og forholdsvis høyt på parameteren fremmedarter. Samlet sett vurderes lokaliteten til en lokalt viktig (C) naturtype, først og fremst pga. grad av påvirkning, habitatkvalitet og (potensielt) arts mangfold.

Skjøtsel

Lokaliteten bør overlates mest mulig til fri utvikling. Grøften må få gro igjen. Inngrep bør i mest mulig grad unngås. Verdiene til lokaliteten vil øke etter hvert som tiden går.

Bilder fra lokaliteten Nordre Labo øst. Til venstre: Parti fra lokaliteten som viser bl.a. ask. Til høyre øverst: Orekjuka på gråorgadd. Til høyre nederst: Den grøftete bekken som drenerer gjennom lokaliteten. Foto: Ole J. Lønnve.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetning av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>